

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:		Manuscrisele se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-tune și inserțiuni administrațiunii „Tipog-rafia și Librăria diecezană” în Caransebeș Telefon Nr. 30.	Prețul inserțiunilor:	
Un an	50 Lei		Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei	
Pe jumătate de an	25 „			
Pe un pătrar de an	12 1/2 „			
Pe număr	1 Leu.			

Prea Sfinției Sale
Episcop Josif
Caransebeș

Regina și cu Mine mulțumim din toată inima DVstră, clerului și poporului eparhiei Caransebeșului pentru urările leale ce ne su-puneți cu prilejul anului nou și rugăm cerul să ocrotească eparhia Prea Sfinției Voastre.

Ferdinand

Prea Sfințitul Episcop al nostru în pragul anului nou a ținut să adreseze o telegramă omagială de felicitare Majestății Sale gloriosului nostru Rege, la care a urmat prea înaltul grațios răspuns cuprins în telegrama de mai sus, pe carea suntem fericiți a o aduce la cunoștința clerului și poporului nostru eparhial.

Primii gramatici bănățeni.

XIII

Paul Iorgoviciu 1764 — 1808

și

Mișcări culturale bănățene.

(Continuare)

Trebuie să fi fost Ioan Mihuț în fața con-temporanilor o personalitate aleasă, căci altcum românimea noastră, nu ar fi îndrăznit, al can-dida de episcop, alătura de Nicoară, la scaunul vacant din Arad. Sinodul electoral nu i-a luat în socotință meritorică, pe motiv, că sunt laici și că e „întrebare, că vor putea trece examenul

canonic, ca să fie recunoscuți vrednici și numai de treapta diaconatului”.

Sincronica a mai veșnicit despre Mihuț, că în toamna 1815, la olaltă cu neodihnitul Nicoară, cutriera văile și dealurile Bihariei, spre a aduna subscrieri dela popor și cler, ca să nu li-se deie episcop de neam sârbesc. Acestea acte apoi le înmânau episcopului unit din Oradea, Vulcan, carele să se întrepună la locurile mai înalte ca dorința să fie împlinită.

Vicarul protopopesc al Beiușului și preotul din Meziad, Teodor Balint, în 20 Octobrie 1815 descopere chiriarii din Arad, că Nicoară și Mihuț ce fac, „norodul nu să pleacă la unație”, numai câțiva dintre cler. Nicoară și Mihuț, la Beiuș, în casa administratorului domeniilor e-piscopului unit, țin „întocmiri”. Balint nu le-a dat „atestatum acolo, în casa pismașului. Și eu am spus, că nu-i acolo loc de acea vreme”.

Împăratul Francisc I și cu vlădica unit Vulcan, erau înțăleși, că punând acum (1814—1817) (1829) episcop român la Arad, acela va converti pe ortodoxii români la unire cu catolicii, așa, cum aștepta aceasta și dela primul episcop român din Sibiu, Vasile Moga; denumit cu patru ani mai înainte (1810) de asta, tot numai la recomandarea lui Vulcan. ⁵⁵⁾

Mai întregim, că Mihuț în Arad a propus pedagogia, metodică și istoria patriei. După a-movarea lui Țichindeal, un timp a făcut și pe catehetul (1814 Nov. 1815 Iunie). Ca cel mai în ani, între profesori, el pare că a fost și di-rectorul institutului, după amovarea lui Țichindeal.

Din Lugoj a ținut o vie corespondență cu colegii remași în Arad. În locul lui la Arad fu denu-mit în Octobrie 1816, Demetriu Constantini, un bār-bat cu studii mari. De obârșie din Oravița. La

⁵⁵⁾ Dr. Gh. Ciuhăndu rev. „Legea Românească” Oradea-mare 1922 Nr. 16 pag. 7. Ioanoviciu I. c. 245; 257; 259—260 și 271. Enciclopedia o. c. III 278. Un om al bisericii, „Românii ortodoksi și uniții români”, Sibiu 1922 pag. 8—9. Dr. Rađu I. c. 276 și 277. Vnia o. c. 12; 13; 38—0. Dr. Avram Sădeanu Apostolatul, Arad 1911 pag. 11—2 și 29.

1857 a tipărit în Timișoara „Istoria vest și ost Românilor”.³⁶⁾ În 1843 a ajuns director regional la Oradea-mare. În Arad dela 1823—1843 a purtat agențele direcționale, ca „senior profesor”.

Aș crede, că Demetriu Constantini, e macedo-român. În Lugoj la 1774, era dascăl *grecesc* Moisa Constantin. Tot aici peste trei ani dăm de dascălul Ioan Constantin. Leafa anuală era frumoșică pentru acele vremi, lei 900.³⁷⁾

Tot de această familie trebuie că se ținea și avocatul *Constantinovici*. Dânsul a fost designat ca director școlar regional la Oradea-mare, dar nu a primit slujba și astfel fu înstituit dupăcum văzurăm mai sus, nemeșul Ioan Púspóky, născut în Oradea-mare și avocat tot acolo. Constantinovici a preferat să fie vechil, al moșiei Ioan Nacu din Comloșul-mare (judet *Torontal*).³⁸⁾

Se știe adecă, că pe acelea vremi încă, se grupau oamenii după religione mai cu predilecție, ca și după ncam, dacă cumva erau presărați între alte neamuri și între alte religii. Între ei greșii erau Constantini, (s) între ai noștri Constantin eară între sârbi Constantinovici. Teodori, Teodorovici, Eustatie, Eustatievici.

Până mai de una zi nu era chiar raritate, că ai noștri, între unguri și pentru ei, își ziceau și iscăliau Papfi și Pap, eară acasă pronunțau și semnau Popfiu și Pop.

Am amintit, că murind directorul școlii grănițerești din Caransebeș, Ștefanovici, românii se opinteau la 1807, că acest post să fie conferit lui Pavel Iorgovici, ca cel mai chemat între toți cărturarii deatunci.

Între toți pașii întreprinși, cel mai energic, e cel făcut la capul încoronat al țării. În vara 1807 Francisc I cercetează Bănatul, hospitează și la Urba Timișoara. De acest prilej bine venit se folosesc românii și în 29 Iulie 1807 st. n. îi prezentară personal o petiție, în numele și din încredințarea *tuturor românilor bănățeni*, redactată în Timișoara de protopopii Ștefan Atanasievici din Lugoj, Gheorghe Petrovici din Belinț, Petru Popovici din Bogșa și Dumitru Țichindeal paroh în Becicherecul-mic.

Cer cu inzistență, că în locul răposatului director sârb Dimitrie Ștefanovici, să fie așezat la școala națională grănițară din Caransebeș, un bărbat *pronunțat român, carele să aibă tăria sufl-*

tului de a propaga fâșiș cultura românească, izgonită din școalele publice și din viața publică; neglijată din samă afară în atingerea socială, prin uneltirile meșchine ale ierarhiei sârbești.

Bărbatul învățat, cu caracter probat și profund cunoscător al limbii naționale, pe deasupra înzestrat și cu alese pregătiri pedagogice, pe care îl au ei în „petto” e Paul Iorgoviciu.

„...*Noi românii suntem strănepoții ostașilor lui Traian, — cel mai vechi locuitori ai acestei țări; și am apărat-o pe ea și legea noastră creștinească neîntrerupt de atunci și până astăzi. Flacăra virtuților strămoșești, nu s'a stins în poporul nostru, ci e oprinată numai în lipsa de educație și îngrijire bună a sufletelor.*”

Două din trei părți a poporației Bănătului sunt curat românești și numai una amestecată, mai mult sârbească, totuș episcopi, cari cu preoții satelor și poporul, sau, directori de școală, cari cu învățătorii și cu elevii lor să se poată înțelege fără tălmăciu, până acuma nu am putut avea.

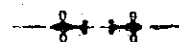
Ci strălnii ne învață sârbește, sau neglijă cu totul învățământul și întunerecul de pe sufletele noastre nu se împărășie.

*Dacă pruncii noștri ar avea parte de altă purlare de grijă, ei ar dovedi lumii încurând, care ne cunoaște rău, că sunt adevărați urmași ai Romanilor.*³⁹⁾

Vedem într-o iscălitorie acestui memorandum și pe Țichindeal, cu toate acestea el a cerut și numai pentru sine acest post de director,⁴⁰⁾ însă pare că înainte de a se grupa românii bănățeni așa unanim și rezolut pe lângă Iorgoviciu. Tot în anul 1807, a petiționat și Țichindeal. Se vede, că încă la începutul vacanței, opinia publică nu se formase și așa un Țichindeal putea cu tot dreptul aspira la o slujbă de director. Preste câteva luni a văzut-o însuși, că nu poate fi și se raliat și el la curentul univertal.

Biograful anonim alui Iorgoviciu, cum văzurăm, ne încredințează, că cererea fruntașilor bănățeni a fost împlinită și cu vre-o trei săptămâni înainte de moarte, Iorgoviciu a fost încunoștiințat despre aceasta, de către un prieten al său din Viena.

(Urmează)

³⁶⁾ *Vnia* I. c. 13; 14; 15 și 39.

³⁷⁾ În „*Revista politică și literară*” Blaj an IV (1912) pag. 113.

³⁸⁾ *Vnia* o. c. 11.

³⁹⁾ *Vulcan* o. c. 87—8 *Ioanoviciu* o. c. 166—7. Ziarul din Timișoara „*Nădejdea*” 1921 Nr. 120.

⁴⁰⁾ *Iorga* Ist. lit. sec. 18 o. c. II 428.

Meditații despre

„Marele profet Ioan Botezătorul“

Imitație din germană de preotul Sinesiu Bistreanu..

(Continuare)

Pregătiți calea Domnului! Neamurile preotului Zaharie și a soției sale Elisaveta, adunați de ospățul nașterii copilului se minunau de darul dumnezeesc acesta și își ziceau: „Ce oare va deveni acest prunc?“ Căci voia lui Dumnezeu a destinat pre Ioan spre ceva însemnat, de aceea se zicea: „copilul creștea și se întăria întru duhul sfânt;“ la început sub îngrijirea părinților și mai târziu prin credincioasa pregătire spre misiunea sa în pustie, până ce i-se vestește numele; iar lucrarea sa îi pune atribuția de înainte mergător al lui Hristos.

Având în vedere prima sa apariție între oameni, voi vorbi despre ocupația și cuvântul sf. Ioan.

Ocupația sa ar fi consult ca și noi să ni-o însușim; iar cuvântul său să-l săpăm adânc în inimile noastre.

După expunerea evangelistului, apariția prof. Ioan în lume e o întâmplare de însemnătate istorică, căci zice: „Iar în anul al cincisprezecelea al împărăției Cesarului Tiberiu fiind Pontiu Pilat ca guvernator al Iudeii și Irod fiind tetrarh în Galileia și Filip fratele lui tetrarh în Ituria și în latura Trahoniei, și Lisaniu tetrarh în Abilena. În zilele arhierilor Ana și Caiafa: a fost cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia în pustie.“ Atât timpul și împrejurările înfățișării sf. Ioan precum și indivizii ce au stăpânit p'acel timp, începând cu împăratul și guvernatorul său și până la prelații din Ierusalim, se amintește despre toți în detalii, ca astfel să ni-se pună în evidență că am ajuns în timpul epocal sau de căpetenie, merit a da noua directivă istoriei lumii, pe care apoi să n'o mai poată nimeni modifica; căci o știm că cu siguranță împăratul Tiberiu, a existat și tot așa marii preoți Ana și Caiafa. Tot atât de precis se scrie despre existența lui Ioan Botezătorul, care a veștit și a pregătit calea întru primirea Mântuitorului.

Profetul Ioan avea misiunea a pregăti omenirea întru primirea Mântuitorului și aceasta a fost o ocupație și o direcție de mare însemnătate; că de altfel nu ni-se expunea cu deamănuntul de către toți evangeliștii acei bărbați fruntași ca Tiberiu Pilat, Irod, Ana, Caiafa ș. a. cari erau, doară cei mai superiori demnitari p'acele timpuri și țări, și de cari ascultau cu supunere popoarele stăpânite de dânșii. Și iar par'că ne apare neînsemnat scrisul evangelistului: „A fost cuvântul

lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia în pustie“. Și totuși acest Ioan era mai de seamă ca toți acești demnitari, că doară era înainte mergătorul și pregător unei noi perioade, unui mare favor pentru omenime care de mult aștepta.

Ocupația aceasta era prea însemnată, și probabil că protetului nu-i pricinuia o deosebită plăcere, căci merit era pentru grele cerințe, d'aceea îl și vedem îmbrăcat în vestmânt țesut din peri de cămilă și încins cu o curea, și pe lângă aceasta e îndestulat cu un nutriment simplu și puțin.

Pregător căilor Domnului era o ocupație anevoioasă, căci: „toată valea se va umplea și tot muntele și dealul se va înjosi și cele străambe se vor face drepte și cele colțuroase vor fi netede“ Sf. scriptură prin inspirația profetilor, deobliga cu mari și grele îndatoriri pre sf. Ioan; căci a umplea văi și a netezi dealuri și coline și munți nu e ceva ușor; apoi a îndrepta ce e strâmb e anevoie pentru un debil om.

Noi încă avem un astfel de debilitant, că și noi suntem mențiți a fi pregător și înainte mergători ai Mântuitorului; iar sf. scriptură nu întrelasă a ne pune în vedere responsabilitatea ce ni incumbă față de semenii noștri. Îndatorirea prof. Ioan stă: „să gătească popor pregător Domnului și să întoarcă inimile părinților spre fii și pe cei neascultători spre înțelepciunea dreptilor.“ D'apoi că aceste cuvinte se potrivesc și nouă și vremurilor în cari veștim. Că doară vom afla și acum inimi primitoare celor cerești. Așa-i, să nu mai fie necredincioși și nedrești! Suntem creștini și de noi încă se apropie prof. Ioan, ca să ne povățuiască și să ne ajute cum să pregătim calea Domnului și ne spune că avem îndatorirea, a servi prin exemplu spre îndreptarea altuia, a netezi calea spre mântuire.

Vor obiecționa unii: că nu putem! Eu susțin că: putem. Și dacă nu mai mult, totuși putem să ne rugăm, apoi să ne împărtășim cu sf. cuminicătură, și prin aceasta dăm exemplu bun altora, apoi dacă fără alai și laudă aducem sacrificiu ajutând pe alții, să fim convinși că am făcut mult. Părinții încă îndeplinesc mari lucruri, când își cresc copiii ca să devină buni, blânzi, nevinovați și curați, asemenea toți ceice contribuie cu sfatul și exemplul de viață, ca tinerețea să fie crescută în porniri religioase și să nu-și piardă idealul și scopul spre cari i-a destinat Creatorul, și mai îndeplinim ceva folositor, când nizuim a da stima cuvenită femeilor și feciorelor înzestrate cu virtuți alese morale și creștinești.

Recunosc că adese-ori ni se pregătesc obstacole ce se potrivesc munților, și observăm

cu mâhnire că ni-se pun înainte-ne căi strâmbe și rele și ne nimicesc voința și croiala spre lucrare, dar să nu descurajăm, căci e o îndeletnicire frumoasă și sublimă a munci cu stăruință ca să pregătim împărăția cerului aici pe pământ. E de condamnat celce se împotrivesc aceloră, ce ni-zuesc a aduce împărăția cerului în lume, a lumina prin credință și moralitate. Și mulți o facem. Preotul însă să nu întrelase a invita credincioșii la cina cea mare-împărtașirea-și să nădăjduim că și cel cucerit de întunerecul neștiinții, totuși se va lăsa convertit.

Celce desconsideră și ia în zeflema taina sfântă a cuminecăturii, n'are conștiință sau gând bun, căci numai aceasta l-ar putea judeca pentru ușurința minții sale.

Acei părinți cari nu veghiază preste fiii și ficele lor-crescuți deja-și adesea nu-și dau seamă unde înserează aceștia, atari părinți nu se pot considera ca înainte mergători ai Domnului, precum nici ceice îi îndeamnă spre păcat, că numai faptă creștinească nu săvârșesc, așa și aceia cari cu bani și alte favoruri sprijinesc pre făcătorii de rele.

Noi să ne animăm de exemplul ce ni-l oferă prof. Ioan, așa ca toți la olaltă să devenim pregătitori ai căii Domnului.

Să ne păzim însă, ca socotind faptele altora, să neglijăm p'ale noastre, adecă sufletul nostru, și iarăși să ne fie exemplu acest sf. profet, care învățând începe cu sine însuși și după aceea numai începe a învăța și pe alții.

Acum să vedem cari sunt întâiele cuvinte ale învățaturii sale, căci zice: „Deci faceți fapte vrednice de pocăință!” Rostinduni-se cuvântul „pocăință” să nu alunecăm în credința că despre post, reținerea dela poftele trupești și altele asemenea astora ar fi vorba, căci pocăința mai are și alt înțeles cu mult mai însemnat. E reîntoarcere dela păcate, reîntoarcerea către Dumnezeu, care atâta face cât refacerea inimei și metamorfozarea gândului nostru; pentrucă numai atunci se dau fapte demne de pocăință. Este drept că sunt oameni care-s preocupați de afaceri materiale, că nu mai gândesc la pocăință și cu atât mai puțin la păcat și nici vreme nu-și mai iau ca să gândească astfel. Dar fiecare s'o știe că păcatul există și printr'ânsul moartea sufletului; d'aceea grijii căci profetul ne amintește să facem fapte vrednice de pocăință. Deci să ne străformăm radical gândirea și să privim la cele înalte iubind ceea ce am urât! Iar ceea-ce îndrăgisem-ca păcatul și nedreptatea-să părăsim. Să nu trecem deci cu ușurință, preste datorințele și faptele ce se refer la cele eterne. Apoi să nu uităm admonierea profetului: „Pocăiți-vă că s'a apropiat împărăția lui Dumnezeu. Judecata aproape este.”

S'a apropiat de noi împărăția cerului, Mesia cel de mult promis este aci și care ne va elibera de păcat; deci să nu dovedim indiferentism, căci Mântuitorul multe a pătimit pentru noi, începând cu ieslea animalelor și până la cruce: pentrucă voia să ne mântue de păcate, să ne arate calea luminei, deci să ne însoțim lui Hristos și să-i servim.

Gândim adesea la mântuirea sufletului, dar nu suntem cu recunoștință Aceluia ce ne dă mână de ajutor; iar dacă nu facem îndreptarea din iubire către Mântuitorul, apoi s'o facem de teamă că: judecata e aci!

(Urmează)

Predică,

rostită la moartea unui om cu suflet mare dar modest: **Gheorghe Zăgăiceanu,** o figură aleasă din umbra satelor.

de Preotul Petru Boharlu.

În numele Tatălui și al Fiului și al sf. Duh.

*Adânc întristată familie!
Jalnici ascultători!*

Ca fulgerul ce întretaie bolta cerului, ca trăznetul ce spintecă văzduhul, ca furtuna, ca vijelia ce răcolește pământul și într'o clipă-i risipește tot ce are scump și bun, întocmai așa a venit și furtuna morții și ne-a răpit și ne-a nimic pe cel mai drag al nostru.

Viforul năpraznic a suflat groaznic peste codrul românesc și dintre stejarii lui verzi și adraveni a doborât la pământ — cu zguduitoră puternică — pe cel mai viguros și mai verde stejar, care i-a fost o mândrie rară, podoabă aleasă.

Minte omenească poți tu să înțelegi, inimă poți tu să simți și tu limbă avea-vei cuvinte ca să poți spune durerea și pierderea noastră grozavă?

Ochilor, — voi trădătorii simțămintelor — mai aveți lacrimi în isvoarele voastre, ca cu stropii vostri curați să stropiți sicriul ce cuprinde corpul neînsuflețit și rece al celui iubit și stimat Român, care în viață a purtat numele nouă tuturor plăcut și drag: Gheorghe Zăgăiceanu.

Se poate? Omul acela mare, mintea aceea înțelegătoare și inima lui atât de simțitoare să nu mai vieze? Stăm buimăciți și n'am crede dacă acest sicriu nu ne-ar fi martor și nu ne-ar face să ne tânguim cu prorocul: „Vai nouă, că a căzut cununa capului nostru, pentru aceea este întristată inima noastră și ochii noștri întunecați.”

Așa dară Gheorghe Zăgăiceanu nu mai este. Dar de ce a trebuit să moară acest om mare și tare și care — din averea-i câștigată cu sirguintă și pricepere în mod cinstit — avea tot ce-i lipsia pentru un trai frumos omenesc? Și avea abia 44 ani.

Unde-ți este ajutorul tău știință omenească? Răspunde-ne!... Nu poți.... Și atunci trebuie să ne închinăm înaintea sfintelor noastre învățături creștinești pline de

* Învățător pens. și proprietar mare în comuna Soțdea, Timiș, unicul de care poporul nu s'a legat nici la revoluție nici la expropriere.

mângâiere și ușurare, cari ne zic că moartea este o taină nepătrunsă de mintea omenească.

Cine a fost Gheorghe Zăgăiceanu?

S'a născut în anul 1878 în Satul-Nou (Iugoslavia) dintr-o veche familie de țărani fruntași. A fost învățător în S. Ianăș și Doloave 15 ani, în care timp a sămănat cultură românească și a trezit conștiința națională a sătenilor pe unde a fost și a trecut.

Indrăgise însă prea mult brazda plugului, economia îi eră sufletul lui și s'a penzionat. Impreună cu unchiul său Mila a cumpărat o moșie în Murava, iar mai târziu despărțindu-se de unchiul său a venit aici la Șoșdea, în satul nostru și încă în ce vremuri grele. Dar prin munca lui înțeleaptă și sirguincioasă a știut să se ridice și ca unicul proprietar român din părțile noastre să devină fala Banatului, făcând din proprietatea sa o moșie de model, care a întrecut moșiile din apropiere mai vechi chiar, și cu alte aranjamente.

Atât în timp de pace cât și în timp de război a fost un izvor de binefacere pentru populația nevoiașă.

Pe timpul nemiloaselor recvirări ungurești, când întreaga populație era să moară de foame, el providea pe cei săraci din aceste părți cu hrană pe un preț moderat.

Atât pentru comuna bisericească cât și pentru cea politică precum și pentru toate așezămintele noastre românești; a fost un izvor de ajutorare și dărnicie.

A fost un fiu devotat al credinței străbune, un prețuitor al școlii și învățatorimei noastre și un stimător adânc al preoției române.

Dar putea-voi înșira toate faptele și însușirile omului acestuia, mai cu seamă, că-l cunosc numai de vre-o 9 ani? Indrăznesc să spun însă, că a fost intruchiparea celor mai alese calități ce pot împodobi și înălța sufletul unui om muritor.

Gheorghe Zăgăiceanu drept ca un brad, cu statura frumoasă, cu privirea senină, a fost un suflet ales drept, cinstit, liniștit, împăcat, dornic de a auzi tot de bine și gata de a ajuta pe ori și cine.

Prea îndurerată familie!

Dacă este așa, atunci mângâie-te, căci n'a murit Gheorghe Zăgăiceanu.

Numai ceea ce a fost țărăna, parte trecătoare în ființa lui se dă stricăciunii, iar sufletul lui, faptele lui nobile ne rămân nouă moștenire pururea înaintea ochilor ca îndemn la o viață frumoasă, omenească, creștinească.

Și acum când se apropie momentul greu și dureros pentru noi toți, iubitul nostru Ghiță cu durere acunsă se îndreaptă către cei mai iubiți ai lui ca să-și ia—prin graiul meu—rămas bun.

Dulcea mea soție! Dragă Iulie!

Vezi tu cum ni-se desfac legăturile puternice întărite de sf. biserică prin taina sf. cununii, vezi tu cum se rupe firul atâtor ani de cea mai frumoasă, perfectă și aproape ideală viață conjugală. Și acum să mă despărț de tine, care mi-ai fost iubirea, mi-ai fost viața mie!

Cum să ne despărțim noi, cari pururea eram împreună, cari nu știam decât să ne iubim, să ne respectăm și reciproc să ne îmbărbătăm, ca așa să învingem toate greutățile și piedicile puse în calea noastră de răutatea vremii, de răutatea omenească! Și totuși... Cu durere trebuie să te părăsesc pe tine, care mi-ai fost cea mai dragă, mai credincioasă și mai scumpă soție.

Pentru toate acestea acum la despărțire duhul meu îți mulțamește; primește mulțămirea mea, pentru îngrijirea ce mi-ai dat-o în suferințele mele și-ți mai mulț-

mesc dragă Iulie pentru că mi-ai înțeles și aprobat gândul meu, dorința mea creștinească din urmă. Dar fost-a ceva ce să nu-mi fi înțeles și ce să nu-mi fi aprobat tu?

Pentru aceea sufletul meu pune sărutul de adio pe obrazii tăi slăbiți, pe ochii tăi neînchiși atâta vreme de veghe îndelungată la căpătâiul meu. S'a isprăvit! Rămâi, rămâi cu bine. Adio și la revedere în împărăția duhurilor.

Buna mea maică! Soartea crudă și nemiloasă te lovește dureros pentru a treia oară. Nici nu ți s'au închis bine ranele cauzate de moartea celorlalți doi fii ai tăi și frați ai mei, și iată acum din nou trebuie să sângereze inima ta bună de mamă duioasă și iubitoare.

Fiul tău iubitor, Ghiță al tău, îți sărută mâinile tale, care m'au crescut, îți sărută peptul tău, care m'a lăptat și-ți sărută fața ta, care nu știa să-mi exprime decât iubire. Rămâi sănătoasă dragă maică, Dumnezeu să te mângâie!

Iubită mamă-soacră!

Ție am să-ți arăt recunoștința mea și să-ți mulțumesc foarte mult, căci ai știut să crești și să-mi dai de tovarăș al vieții o ființă aleasă, o ființă rară. Doritul tău ginere și fiu Ghiță îți sărută mâinile cu dragoste fiască. Dumnezeu cu tine.

Iubiților mei nepoți și dragă Romane! Când v'am văzut pe voi mi-am adus aminte, că am avut o soră dragă și că în urmă... mi-ați rămas voi dragi. Uica vostru dorește să fiți cuminiți, să învățați și să ajungeți oameni vrednici de neamul din care faceți parte. Uica vostru Ghiță vă sărută cu drag. Rămâneți cu bine. Iar tu dragă Romane, primește mulțămirea mea frățești pentru iubirea, osteneala și îngrijirea, ce ai fost bun să mi-o dai. Am fost bucuros și mândru de tine, căci ca preot român, ți-ai făcut întodeauna datorința. Făți-o așa mai departe, implinește-o cu sfințenie și în rugăciunile tale de slujitor al altarului, nu uita, că ai avut cândva de cumnat pe Gheorghe Zăgăiceanu, care ți-a dorit numai binele. Rămâi cu bine!

Rămas bun și de la voi alte neamuri, prietini și cunoscuți și iubiți săteni; cari ați luat parte la petrecerea mea cea din urmă și vă rog pe toți să mă iertați. Iar onorata preoție și învățatorime care s'a ostenit să-mi dea ultimul onor pământesc, primească mulțămirea mea flești și profundul meu respect.

*

Soarte crudă și nemiloasă! Rupt-ailegătura sfântă dintre soț și soție și mamă și alți iubiți și ai mai rupt o legătură curată de frățescă prietenie.

Scumpul meu prielin! Mult iubite frate Ghiță!

Incetându-ți glasul mie nu-mi grăiești cuvânt. Se poate înna să ne despărțim fără vorbă noi, cari în viață am vorbit atât de mult împreună? Rogu-te deci frate dragă să mă lași ca să mă gândesc la frăția noastră, și în aceste momente triste să-mi dau seama de pierderea ireparabilă ce o îndur și eu.

Dupăcela dorința ta ca numai eu să te împărțesc * a trebuit să-mi împlinesc o grea și tristă datorință, lasă-mă acuma săni-o împlinesc pe cea mai grea și mai dureroasă, lasă-mă să ți-o vorbesc pentru cea din urmă oară:

Te smulseși din mijlocul nostru iute și de grabă. Figura ta bărbătească, impozantă dar modestă n'o vom mai vedea-o. Glasul tău răspicat și amuțit și gura ta n-o să mai rostască sfatul tău hotărâtor.

Mâna ta pururea deschisă spre ajutorare și dărnicie a amorțit și s'au închis pentru totdeauna ochii tăi inteligenți și pătrunzători, căci a trebuit să mori tu care nu

*) A murit în Sanatoriul din Timișoara.

voiai să știi de moarte. Tu care ai fost numai viață și putere, energie și voință. Tu care te-ai luptat cu greutate mari-dar nu te-ai văitat, ai suferit dar n'ai plâns. A trebuit să mori tu, care ai știut să te ridici deasupra patimilor ca să liniștești și să împaci inimile de frați pătimiși.

A trebuit să mori tu, care știai să respectezi atât de mult biserica și cele sfinte ale noastre și pe modestul preot român, căci erai om cu cultură deplin formată și erai conștient, că el preotul român este reprezentantul legii tale strămoșești. Tu, care ai știut să te faci iubit și respectat de un sat întreg, de o împrejurime întreagă, de toți ceice te-au văzut și cunoscut.

A trebuit să mori tu om de preț și scump pentru noi și satul nostru, căruia i-ai făcut numai fală și cinste; Tu care ai știut să fi tuturor toate, un lucru însă nu ai știut: să fii rău și răsbunător. Tu om rar și de mare valoare. S'o spună bogații pentru cari erai un sfatuitor cuminte și s'o spună săracii pentru cari ai fost un isvor de ajutorare și pe cari în vremurile grele ale reevirării i-ai hrănit cu pâine adusă de carăle tale de pela Panciova, distanță de 100 km.

Și la urmă... a trebuit să mori tu prietinel meu drag și sincer, care mi-ai înțeles toate pornirile și lucrurile bune pentru binele obștesc, tu care în vremurile grele pentru noi și neam, ai știut să-mi inspire încredere și bărbăție, tu care mi-ai fost scut și apărare oridecâteori răutatea omenească se atinge de prietinel și preotul tău din Șoșdea. Mă părăsești, dar nu-ți aduci aminte de cuvintele tale de pe patul suferinții: „Iulie a venit Petru, da... Petru cel mai drag mie între bărbați!!

Și acum?... N-o să mai treci falnic — cu căruța ta — pe la noi și n-o să te mai oprești voios și bucuros în locul unde te-ai oprit de atâtea ori la colțul casei mele. Dar... cursul lumii nu-l putem schimba.

Caut să mă mângâi cu aceea, că pe cel mai de preț om l-am avut de prietin. Viața ta plină de fapte nobile, mi-a fi mie o carte deschisă, calitățile tale distinse îmi vor fi o lege după care voi căuta să trăiesc ca să rămân vrednic de pretinția ta.

Și acum Frate Ghiță, primește lacrima mea de frățescă pretenie, drept tribut de iubire și recunoștință, și când invidia și răutatea omenească mă va descuraja și slăbi în munca depusă în slujba legii și a neamului, lasă-mă să viu la crucea mormântului tău și să mă întăresc de puterea virtuților tale alese.

Dormi liniștit și te odihnește în pace cu acea asigurare, că gândul tău frumos, dorința ta mare creștinească și nobilă ți-se va împlini de tot atât de nobila ta soție și atunci — scumpe prietine — pomenirea și amintirea ta și a ei va trăi cât satul Șoșdea.

Fii ertat și binecuvântat în calea veciniciei! Adio Dumnezeu să te ierte!

Sărbarrea României June.

Această sărbare, ce a avut loc Duminecă' în Caransebeș, a reușit splendid.

Programul a fost foarte atrăgător și cuce-ritor. Publicul ales și foarte numeros a fost transpus în sfere ideale. Cine n'a putut participa, are ce să regrete.

La sfânta Liturghie, a avut loc un parastas solemn pentru membrii repo-

sați ai societății „România Jună“, oficiat de P. O. D. protopopii Andrei Ghidiu, Sp. Șandru, G. Petrescu și diaconul I. Medelean. La parastas a fost de față multă lume, intelectuali, popor și școlari.

Programul de seară s'a început cu un tablou alegoric, descris mai jos; urmează mă-iastra compoziție a lui Porumbescu „Craiu nou“ executată de orheștra militară, care și-a dat concursul prețios și mai târziu, cu alte piese de muzică națională românească, executate la perfecție.

Di medic Dr. Const. Popasu, fost președinte al „României June“, al cărei iubileu de 50 ani existență se serbează acum, printr'o cuvântare avântată scoate la iveală momentele cele mai însemnate și mai luminoase din activitatea societății „România jună“, vorbește de Mihail Eminescu, pe care l-a cunoscut în Viena. A produs adâncă impresie momentul când Eminescu, bolnav, venit la Viena pentru ultima dată în căutarea sănătății sale, în clipa când a coborât pe peron, sprijinit de Dr. C. Popasu, a exclamat: „România liberată! România liberată!“ A fost o viziune profetică sau o soție a prevedinței trimisă nouă cu 30 ani înainte de eliberarea noastră de sub dominațiunea Habsburgilor din Viena!

Di profesor A. Vasulescu a făcut o caldă apreciere a activității marelui poet scoțând în mod pregnant la iveală iubirea nețărmurită de neam și de țară a lui Eminescu.

Studentul normalist I. Mihuș a declamat bine un fragment din Satira III a lui Eminescu (întâlnirea lui Mircea cu Baiazid).

Au fost și ceruri. Corul școalei civile și liceului sub conducerea profesorului P. Bancea și corul școalei normale sub conducerea profesorului Antonie Sequens și-au dat prețiosul concurs cântând câte o cântare, al căror text sunt poezii de M. Eminescu.

Di Simeon Câmpean, tenorul de forță al Reuniunii noastre de cântări, a cântat frumos doina lui Eminescu „Dela Nistru....“

La finea festivalului conservatoristul Filare Barbu, ca delegat al societății „România Jună“ citește o scrisoare de mulțămintă a societății către comitetul serbărilor și publicul caransebeșan.

După festival a urmat dans. Aici iarăș ne ținem de datorință să relevăm faptul îmbucurător, că s'a jucat cu deplin succes și prea frumosul joc „Romana“ prin 22 părechi, sub conducerea Dlui director de liceu Sabin Evușian, care timp de 3 săptămâni a condus cu tot zelul și priceperea probele.

Petrecerea a ținut până în zori de zi.

Tabloul alegoric s'a prezentat în patru grupe, aranjate în trei etaje. În etajul al II-lea Eminescu șede la masă adânc gândind ca în momente de inspirație. La stânga lui ceva mai sus stă muza puțin plecată asupra lui, ținând în mâni titlurile poeziilor: Ceți doresc eu ție dulce Românie, Mortua est și Venere și Madona, scrise pe nește raze. La dreapta lui și la nivelul muzei stă România jună—o fată în costum național—ținând deasupra capului lui Eminescu o cunună de dafin. În etajul I. stă România, iar jos, în parter și înaintea ei, în simetrie, stă un faur și cosaș, alegorizând industria și gospodăria rurală; alături de faur stă o țarancă torcând și alături de cosaș o țarancă secerătoare. Înaintea acestora stau 6 copii cari merg la școală cu cărțile subsuoară, alegorizând cultura. În dreapta și stânga României doi dorobanți în poziție de atac, pe ai căror umăr se reazimă cu o mână România; cealaltă mână ea o întinde asupra grupului acesta. Grupul acesta e alegoria poeziei Ce-ți doresc eu ție dulce Românie. La dreapta grupului II. stă moartă o fetiță tinăra („Mortua est“) alătura ei poetul stă în meditație asupra vieții. Grupul IV: Venus și madona. La stânga grupului II. statua Venerei pe un pedestal, lângă ea madona: ambele puțin întoarse de către Eminescu.

Tabloul a fost admirabil aranjat de domnia George Neamțu, profesor la școala normală, și pictorul nostru Gheorghe Baba.

Ș T I R I

† **Elie Țieranu**, primul librar român în Oravița și Bănat, a reposedat zilele trecute în etate de peste 80 ani. A fost un român bun și a răspândit cartea românească în România din Banat, suferind pentru aceasta și temniță din partea stăpânirii ungurești. Odihnească!

N. Iorga, marele învățat și neobositul muncitor sosit în țară, venind din Paris, unde a ținut cursuri la Universitate. La Timișoara s'a oprit și a ținut o conferință la cercul militar, vorbind despre situația în Italia unde de când sunt fasciștii la putere toate merg bine.

Societatea de Lectură „Ioan Popasu“ a studenților dela Institutul teologic din Caransebeș, aranjează Luni în 30 Ianuarie v. (Trei Ierarhi) 1923 în sala Hotelului „Pomul Verde“ obiceiul să ședintă festivă împreună cu dans, la care vă invită cu toată stima, Comitetul.

Serbările școlare vor fi taxate, conform ordinului ministrului de finanțe, cu 10% din venitul curat, în loc de 30% cât se percepe la alte serbări.

Grevă studenților. Studenții universitari din Cluj s'au pus în grevă. În genere toată studențimea

română dela universități persistă în pretenziunea lor: „numerus clausus“ pentru evrei. La București studenții evrei au fost siliți să iasă afară din salele de cursuri.

În cameră a fost depus proiectul Constituției. Partidele opoziționiste au dat declarații, prin cari contestă actualelor camere dreptul de a vota constituția cea nouă.

Scăderea leului. Dl. ministru de finanțe a spus despre scăderea leului, că ea se datorește speculei sabatice exercitată de anumite cercuri străine interesate, cari vor să pună mâna pe bogățiile țării. Valuta se va îndrepta în urma măsurilor ce s'au luat pentru reglementarea exportului și importului.

Pentru generalul Berthelot, marele nostru prieten din Franța, guvernul a cumpărat un castel la Hațeg și o moșie. La vară generalul va veni să petreacă în casa nouă pe care i-a cinstit-o recunoștința neamului românesc.

Deșertul Sahara a fost pentru prima oară traversat acum de curând cu ajutorul unor automobile speciale franceze. Distanța parcursă a fost de 3200 kilometri, și a fost străbătută în 20 de zile. Drumul traversat duce prin cele mai necunoscute părți ale deșertului, cari sunt poreclite de populația arabă „țara setei și a groazei“ și cari n'au putut fi călcate până acum de picior de om. Pe tot drumul caravana n'a dat de nici o vietate.

Tabloul alegoric, tipărit de pictorul Virgil Dalaban în amintirea efectuării Marelui Ideal „Unirea tuturor Românilor“ se recomandă spre cumpărare comunelor noastre bisericesti, protopresbiterilor, preoților și învățătorilor noștri. Costul unui exemplar este 40 Lei și se poate comanda direct dela firma: „Comerciu General Român“ cu sediul în București, strada Smârdan Nr. 23—27.

Luminătorul s. a. Sub această denumire s'a înființat în Timișoara o societate de editură pentru propagandă morală și educație cetățenească. Adunarea de constituire a fondatorilor s'a ținut la 10/23 c. în Timișoara. Au fost aleși: Președinte al Societății: Dr. Aurel Cosma, Ministru; Vice-preș.: Dr. P. Ținca protopop; Director esec. Pr. D. Voniga; Jurisconsult: Dr. V. Mercea; Secretar: Prof. N. Iișeș, Expert-Cont. B. Moscorca și încă 10 membri în cons. de control și în com. pentru redactarea statutelor. Organul Societății va fi în baza actului constitutiv „Revista Preoților“, care cu titlul de „Luminătorul“ va apare în curând sub conducerea dlui Pr. Voniga, propr. și director.

Aviz. Deoarece majoritatea covârșitoare a comisionarilor loteriei noastre n'a înaintat la termenul fixat (25 Decembrie v. 1922, 7 Ianuarie n. 1923) lista biletelor vândute, cu părere de rău, dar pentru a evita eventuale nențelegeri, suntem nevoiți a amâna tragerea a II-a loteriei noastre până la 31 Martie n. a c., când se ține neapărat, luând în considerare atunci numai rapoartele înaintate până la 20 Martie 1923. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român Secția loteriei. Sibiu, strada Șaguna Nr. 6.

Falsificare de bancnote. La unul din banda de falsificatori de bancnote de 500 Lei, la Bela Barta din Timișoara, s'au aflat 1955 bancnote false, foarte

bine reușite. A mai fost arestat un comerciant sosit din Seghedin, care a declarat, că bancnotele se falsificau în Ungaria.

Ocupația franceză în Ruhr. Minerii germani din ținutul ocupat de Francezi, s'au pus în grevă. Greva se întinde. Francezii răspund cu estinderea stării de a-sediu.

Decorații bine meritate. Monitorul Oficial francez publică o serie lungă de nume de țărance, decorate de președintele republicii cu „Meritul Agricol”. Țărancele aceste au adus servicii țării lor în două direcții. Întâi dând naștere la mulți copii, a doua muncind în-sele pământul. Decorația uneia se motivează astfel: „E mama a 11 copii, cari toți trăesc; a infiltrat în inima tuturor dragostea față de pământ”. Alta a fost decorată fiind „mamă la 13 copii. Familia aceasta înainte cu câțiva ani trăia în mizerie mare. Dar prin muncă cinstită și cruțare s'a sporit și îmbogățit. Toți membrii ei se ocupă cu agricultura”. O văduvă a primit decorație pentru că are 8 feciori, din cari 5 au fost în războiu. Mama lor, cu toate că trecuse de 75 de ani, lucra singură la gospodărie. Cei mai mulți copii îi are una din decorate: 23. Toți sunt economi. Ar fi bine să urmăim și noi pilda franceză cu astfel de decorații binemeritate.

Nouii turburări antisemite. Marți s'au repetat la universitatea din București turburările antisemite. Unele foi scriu, că mai mulți studenți evrei au fost bătuti. Alte foi scriu, că studenți evrei au bătut pe câțiva studenți creștini. Comercianții evrei și-au închis prăvăliile. Cazul a fost adus și în discuția senatului. Universitatea s'a închis.

„Conștiința Românească”. Sub acest titlu a început să apară în Cluj un ziar nou, săptămânal, ca organ al „Asociației de propagandă pentru Solidaritatea națională și socială a Românilor”, care are de scop aprofundarea conștiinței naționale, cultivarea sentimentului de frăție între toți Românii, o politică de iubire omenească, românească și creștinească între frații de acelaș neam și o politică de echilibru social. În fruntea Asociației stă Dl. N. Iorga ca președinte de onoare și mulți profesori universitari din Cluj. Avem de observat, fără însă a trage la îndoială scopul uman și patriotic, că între inițiatorii Asociației nu se află nici un preot, deși în Cluj avem episcopie românească și 2 protopopiate.

Numărul 1 al ziarului e foarte bine scris. Aflăm articoli luminoși de profesorii universitari Bogrea, Ștefănescu—Goangă, Dr.-M. A. Botez, Sextil Pușcariu ș. a. Abonamentul 60 Lei pe an.

Dela Asociația clerului „Andrei Șaguna”.

Nr. 6/1923.

Pe zilele de 6.—8 Februarie a. c. st. n. este convocat Congresul general preoțesc la București, în sala Societății clerului. Subiectele ce se vor discuta sunt: 1 Pozițiunea Bisericii ortodoxe față de celelalte confesiuni. 2 Armonizarea legilor civile și bisericești cu privire la căsătorie. 3 Dreptul bisericii de a posedă averi. 4. Constituirea Asociației generale a clerului ortodox din toată țara. — Membrii adunării, cu aprobarea tuturor, mai pot pune și alte chestiuni. Indemnăm pe membrii Asociației noastre să ia parte la aceasta întrunire a preoțimii ortodoxe din întreaga Țară, chemată să dea soluție mulțumitoare unor chestiuni vitale

pentru noi. Biletele pentru încvartirare se găesc la sosirea trenului, la casa de bilete și abonamente Nr. 9, pe peronul de ieșire al gării de nord București. Sibiu, 27 I. 1923.

Biroul central al asociației.

Nr. 4000 Sc. ex. 1922.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *profesor-catihet* la catedra de Religieuna ortodoxă Română înființată pe lângă școala reală și civilă de fete din *Recișă-montană* prin rezoluțiunea Ministerului Instrucțiunii publice Secretariatul General Cluj ddtto 21 Octobre a. c. Nr. 27803—1922/IV, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecezană.

În privința emolumentelor împreunate cu această catedră se observează, că în senzul alin. 2. punct 2, capitol II. al Decisiunii Ministeriale privitoare la Instrucțiunea Religioasă în Școlile Statului din Transilvania de sub Nr. 68193, publicată în Monitorul oficial Nr. 2 din 15 August 1921 titularul acestei catedre este a se considera ca aparținător corpului didactic dela școala reală, și deci, va fi salarizat în conformitate cu instrucțiunile de salarizare ale profesorilor de școli reale.

Doritorii de a obține această catedră își vor înainta în termenul prescriș cererile lor Consistoriului ort. rom. din Caransebeș, ajustate cu următoarele documente:

- a) Estras de botez;
- b) Atestat de maturitate;
- c) Absolutoriu teologic eventual licența în teologie sau diploma de profesor-catihet estradată de Universitatea din Cluj;
- d) Atestate de servicii;
- e) Curriculum vitae (cursul vieții).

Se observează, că dela recurenții cari nu sunt licențiați în teologie și cari nu au diploma de profesor-catihet amintită în punct C. se așteaptă, ca încă în decursul acestui an școlar să-și câștige această diplomă.

Cererile intrate după expirarea termenului prescriș nu se vor lua în considerare.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 7/20 Decembre 1922.

Episcopul diecezan:
Dr. Iosif Tr. Badescu.

3—3

Neputând mulțumi fiecărui în parte, pe această cale venim a ne exprima mulțumirile noastre tuturor acelorora, cari ne-au adresat cuvinte de mângâiere din prilejul morții neuitatului nostru soț și tată:

Preotul ELISEI DRĂGĂLINA.

Îndeosebi aducem mulțumirile noastre celor 15 preoți slujitori, precum și tuturor prietenilor și cunoscuților, cari prin participarea lor la actul înmormântării au ținut să deie ultima sărutare scumpului nostru răposat.

Borlova, la 17/30 Ianuarie 1923.

Intristata familie.